

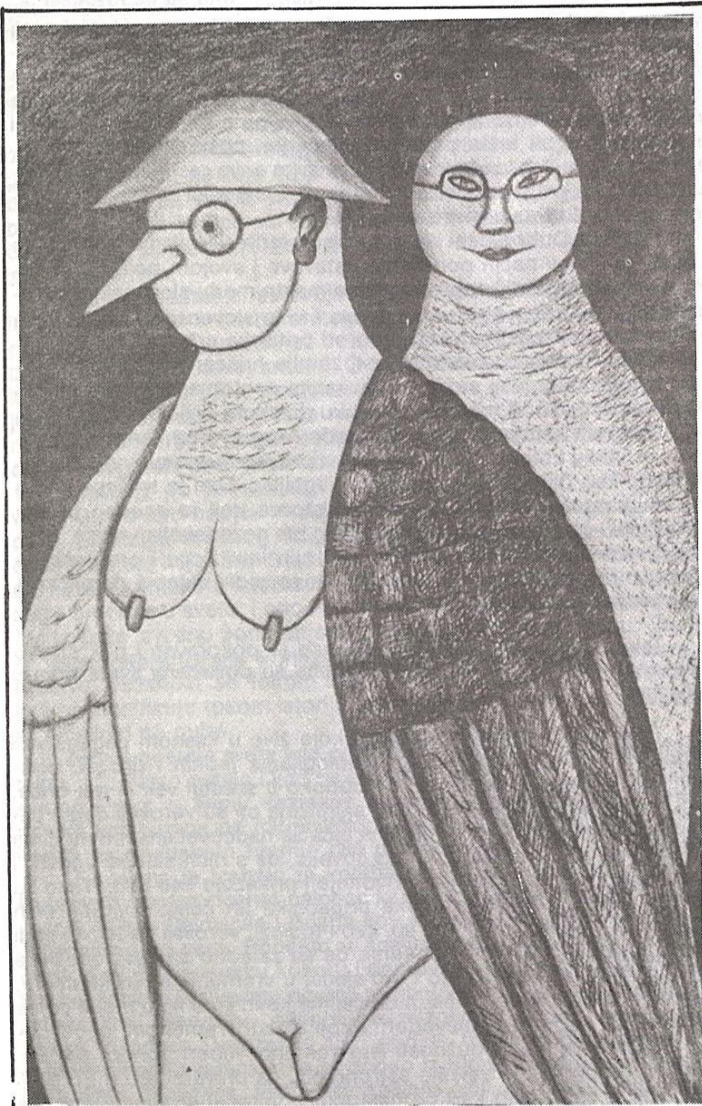
toga se skinuo i dobio da aždaja ne bi sunce pojela. Ovo možemo da shvatimo na nizu stupnjeva odnosa prema realnosti. I savremen čovek može da shvati da takvo svlačenje neprilagodene nošnje i vesele igre uz pevanje može da bude slično nekom našem prazničnom zadovoljstvu kad i mi činimo izvesne stvari za čiji smisao ne znamo ili ga prihvatamo samo kao starinski običaj.

Srednjovekovna Bosna bila je stolicima poprište sukoba i progona zbog animizma zapadnog hrišćanstva i teškoća Bosanaca da se otnesu kasno-paganskog animizma i nemoći da dovoljno brzo, kako se to od njih tražilo, napuste ono što zovemo pradedovsko za šta smo vezani izuzetno jakim psihičkim vezama. U »patarenskoj« Bosni očuvalo se mnogo toga praslovenskog. Na stećcima se pojavljuju simboli iz pradomovine, žena prema kojoj se u suprotnom smeru kreću dva konjanika ili dve ptice.

Bosna je sačuvala i ćirilicu i glagoljicu, bosansko sveštenstvo brzo je zamenilo ono poslato iz Rima i preuzelo rimsku bosansku crkvu. Činovi sveštenika zvali su se narodnim imenima. A među imenima visokih dostojanstvenika pojavljuju se takva od korena rad – kako se zvao i nepoznati »Kralj Bošne« Radosav koji je »osnovao« Dubrovnik. Prema Nodilu, to je ime nastalo od balto-slovenskog boga Radgosta, od koga je i Rade neimar iz narodne pesme i predanja ali i bosanski Radomir, Radislav, Radoslav i čuveni »gost« Radin koji je kao Jeretk Crkve Bosanske umro u Dubrovniku 1466. I Bosna je našla svoju formulu samostalnosti kao i glagoljička Dalmacija, ali samo prolazno, probijajući se sve novim kompromisima kroz istoriju. Takvi sirivali predstavljaju plodno tlo i za teološka razmatranja zvana jeresima, koja menjaju značaj pojedinih crkvenih učenja i pokušavaju da se oslobode zahteva onih koji ih nameću a kroz koje postižu pozicije moći i ekonomsku korist.

Formula slobodnog Dubrovnika bila je najtrajnija i u mnogim pravcima najplodnija za čuvanje baštine Južnih Slovena i njihovog kulturnog identiteta.

Ilkovni prilozi: crteži Milice Kojičić



CRNI DŽEMPER

Oto Horvat

LJUBAV

najčistiji otrov je u zmijskoj
koja se vrlo dugo prži na suncu
i pri tom pokušava setiti svežine potoka
čiji je izvor u blizini
dve da li samo olujom oborene breze.
koja svuda putuje i uči da
na svakom mestu gde zastaneš
ostaje nešto tvoje svetlosti i težine.
koja osnuje dom na groblju u nečijoj lobanji.
koja se na livadi belih rade
otkine na jedva čujnu poeziju vetra.
koja se priljubi uz kamen kada je noć
i šapuće mu dopusti da još jednom vidim
kako se sunce odmara u tvom
za druge skrivenom srcu.
koju preziru njene helenske drugarice
jer nije htela a mogla je da bude kobna
za jednog amera koji se neoprezno smucao
po njihovom stenju i zvao se henri miler.
koja veruje u zemlju i njenu silu
priznajući na taj način
jedinu religiju koja se oseća stomakom.
koja je čeznula za punim mesecom
u svojim očima i sutradan se nije probudila.
koja beži od sebe i svoje prirode ali
ne uspeva ni da se zavara odbacivanjem kože
koja zna da će on naići i ostati
jer je njegovo ime zapisano na njenom čelu
na plavoj boli neba iznad
u daljini veoma treperave i usamljene topole
na hrani koju uzima sve rade
zbog toga što gladovanje oplemenjuje
na listovima zaista mirnog vazduha između
nastajanja i nestajanja između tebe i mene
između niskog i visokog između tamnog i svetlog
i koja ti kaže čekam.

kada ćeš krenuti tom stazom?

MOJ DŽEMPER

preko radija su javili da je umro orson vels
jeo sam jabuku nisam ništa mislio
posle mi je bilo hladno
i obukao sam svoj crni džemper

PESMA

sinoć sam ostao kod kuće. skuvao sebi čaj.
pijući ga palo mi je na pamet da napišem
pesmu o radosnom beraču čaja sa cejlona.
nije išlo. sedeo sam slušao dolmen music
i uopšte bilo mi je veoma teško
da išta napišem. crtao sam prozore i tako.
sada se panjim. nemam baš nešto da kažem
i ja sam što se toga tiče otvoren.
divim se tajanstvenoj ruci. ali olovka i
njen trag po beloj hartiji su tajanstveniji.
radeći ovo vidim da se strašno mnogo gubi.
gubiš vetar iz pluća. polumesec sa zuba.
nikada nisi siguran da li je to sve.
da li je to ta žena sa belim rukavicama.
a za bilo kakav dobitak javi kući propalo.
i javi još ovde je počela kiša
ona ista pod kojom si jutros kisnuo
gledajući na bečejskoj dolmi kako su
mnogokapnim rukama znalački zagrljena
dva (kao na filmu) zastala konja.